



ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Διδάσκων: Άρης Αλεξόπουλος

Χειμερινό εξάμηνο 2013-2014



Τι μελετάμε στην Πολ. Επιστήμη

- Η εξουσία και η διακυβέρνηση στο επίπεδο του κράτους:
 - Ποιος την κατέχει (κ πως την πήρε);
 - Πως την ασκεί; Αποτελεσματικά και νομιμοποιημένα; (πώς αυτά καθορίζονται;)
- Είναι σταθεροί οι θεσμοί της Κυβέρνησης;
 - Αλλαγές: ήπιες ή δραστικές
 - Μετάβαση (από δημοκρατία σε δικτατορία και αντίστροφα)



Τι μελετάμε στην Πολ. Επιστήμη

- Με ποιες διαδικασίες, τυπικές και άτυπες (εκλογές απεργίες κλπ) μπορεί να επηρεαστεί μια κυβέρνηση:
 - στα θέματα που την απασχολούν
 - Στον τρόπο που τα αντιμετωπίζει



Τα ερωτήματα

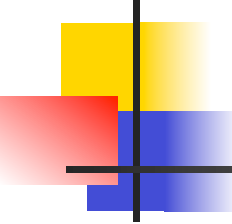
- Τι πρέπει να παρέχεται δημόσια και τι από την αγορά;
- Εξασφάλιση της ειρήνης
- Πολυεπίπεδη διακυβέρνηση, περιφερειακά συστήματα, παγκοσμιοποιημένα διακυβέρνηση



Γιατί μελετάμε τα Πολιτικά Φαινόμενα

1/3 της παραγωγής αποσπάται και διανέμεται μέσω του κρατικού προϋπολογισμού για:

- Προστασία από εξωτερικού εχθρούς
- Προστασία από την εσωτερική εγκληματικότητα
- Υποδομές (δρόμοι...)
- Δημόσια αγαθά κ υπηρεσίες (παιδεία, υγεία, πρόνοια...)



Η Οριοθέτηση του αντικειμένου της Πολιτικής Επιστήμης (Π.Ε.)

Η αφετηριακή οριοθέτηση του πεδίου της
σύγχρονης Π.Ε. (19^{ος} αιώνας)

“... ασχολείται με την μορφή, οργάνωση και
διοίκηση ενός κράτους ή μερών του και με την
ρύθμιση των σχέσεων του με άλλα κράτη”

Oxford dic



Ένας ορισμός του κράτους;

Το κράτος ως το μονοπώλιο της βίας και η πολιτική ως μέσο επιβολής αποφάσεων στα όρια κυριαρχίας του (από τον Hobbes στο Weber) :

- Σύμφωνα με τον Weber (1864-1920) μια κοινωνία χαρακτηρίζεται ως πολιτική από το «αν και κατά πόσο η εφαρμογή της τάξης εξασφαλίζεται με τρόπο μόνιμο μέσα σε ένα **εδαφικό χώρο** με την **άσκηση ή απειλή άσκησης της φυσικής βίας** από μέρους του κυβερνητικού προσωπικού» (Dahl, 1979: 17)



(Δια)Κυβέρνηση: η καρδιά του κράτους;

- «[είναι] το σύστημα που υποστηρίζει με επιτυχία την αξίωση για **αποκλειστικό έλεγχο της νόμιμης χρήσης της φυσικής βίας** για την εφαρμογή των κανόνων της- αποφάσεων της μέσα σε ένα δεδομένο εδαφικό χώρο» (Dahl 1979: 30)
- “...όταν ένα μεγάλος αριθμός ατόμων θέτει σε αμφισβήτηση ή αρνείται την αξίωση της κυβέρνησης να ελέγχει την βία τότε το κράτος κινδυνεύει να διαλυθεί» (Dahl 1979:32)



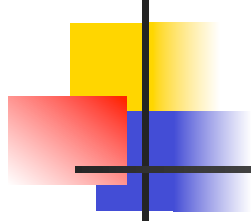
Το Πρόβλημα των Ορίων

- Μήπως είναι περιοριστική η οριοθέτηση του αντικειμένου μελέτης μόνο στους επίσημους κρατικούς θεσμούς (Βουλή, Όργανα κυβέρνησης, Δημόσια Διοίκηση, κλπ);
- Τι γίνεται με την συμπεριφορά του εκλογικού σώματος, με την λειτουργία των συνδικάτων;



Το Πρόβλημα των Ορίων (συνέχεια)

- Μας ενδιαφέρει μόνο το περιεχόμενο των νόμων ή και η ιδεολογία και οι πολιτικές αντιλήψεις των βουλευτών που τους ψήφισαν;
- Η μελέτη πρέπει να περιλαμβάνει όλους τους δρώντες και τις περιοχές που συγκροτείται το πολιτικό φαινόμενο

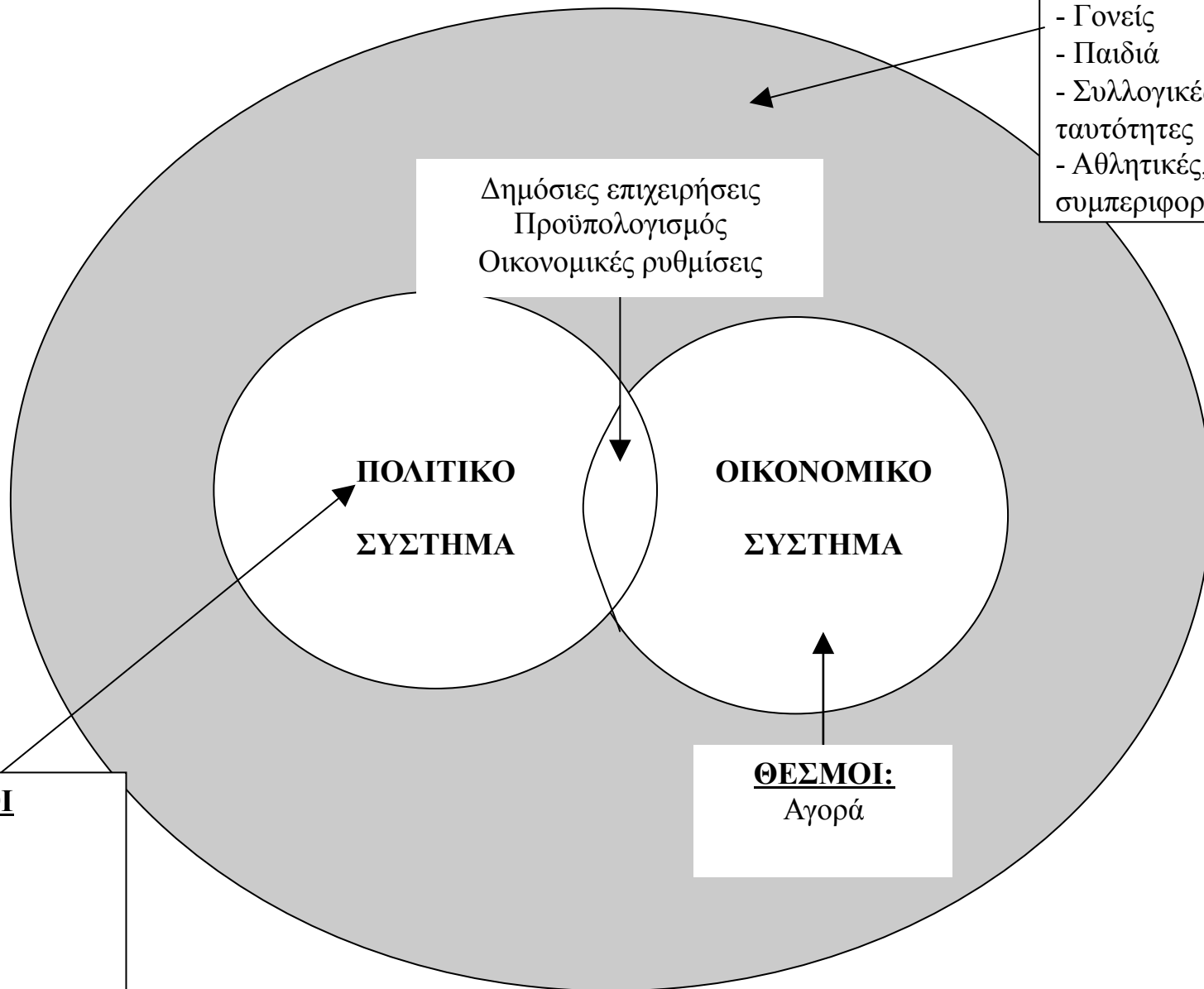


Η Πολιτική Επιστήμη και οι άλλες κοινωνικές επιστήμες

Η οριοθέτηση των πεδίων μελέτης

**ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ
ΡΟΛΟΙ**

- Γονείς
- Παιδιά
- Συλλογικές ταυτότητες
- Αθλητικές, ερωτικές συμπεριφορές, κτλ.



**ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ
ΡΟΛΟΙ**

- Υπουργοί
- Βουλευτές
- Δικαστές
- Δήμαρχοι
- Κόμματα
- Ομάδες πίεσης κτλ.

Τα αντικείμενα μελέτης: Πολιτική Επιστήμη-Οικονομικά-Κοινωνιολογία

Άρης Αλεξόπουλος



Επιμέρους Πεδία της Πολιτικής Επιστήμης

- Πολιτική θεωρία
- Συγκριτική Πολιτική
- Ανάλυση Δημοσίων Πολιτικών
- Δημόσια Διοίκηση
- Διεθνείς Σχέσεις



Η διαδρομή της Πολιτικής Επιστήμης

- Είναι το σταυροδρόμι των κοινωνικών επιστημών: γεννήθηκε από την φιλοσοφία και την ιστορία και στηρίζεται στην κατανόηση των κοινωνικών και οικονομικών πλευρών του πολιτικού φαινομένου
- Η εξέλιξη της θεραπείας είναι άμεσα συνδεδεμένη με την χρήση ερευνητικών εργαλείων



Η καλλιέργεια της Π.Ε.

- Το 1980 το 80% των πολιτικών επιστημόνων ήταν από τις Η.Π.Α.
- Αμερικανική και Αγγλική παράδοση: κυρίως συμπεριφοριστές (γκάλοπ, σφυγμομετρήσεις)
- Ευρωπαϊκή, Ηπειρωτική Π.Ε. : προσέγγιση των πολιτικών θεσμών και του δημόσιου δικαίου.



Η Ανάπτυξη της Π.Ε.

- Στις Η.Π.Α. από 1870 - 1920.

54.000 - 597.000 φοιτητές

- 1880 School of Political Science, Columbia, NY



Η Εξήγηση

- Τα νομικά δεν προσφέρονται ως πρώτο πτυχίο
- Πολιτική κοινωνικοποίηση για τους πολυάριθμους μετανάστες.
- Η Διευρυνόμενη μεσαία τάξη που αναζητεί τη μόρφωση



Ευρώπη- Μ. Βρετανία

- London School of Economics (and Political Science), 1895(η επαγγελματική προσέγγιση)
 - Στόχος του να εκπαιδεύσει στελέχη του δημόσιου τομέα για την διοίκηση των αποικιών
- Oxford (η ελιτίστικη προσέγγιση)
 - Πρώτοι διδάσκοντες: πτυχιούχοι στην ιστορία
 - Gladstone Chair in Politics, 1915
 - Degree in Philosophy, Politics, and Economics, 1921
 - Nuffield College, Social Science Research Centre, 1930s



Η Καλλιέργεια της Π.Ε.-Μ.Β. (συνέχεια)

- Μετά το ' 50 : ραγδαία ανάπτυξη της Π.Ε. για την καλύτερη οργάνωση του κράτους και των «Νέων Κρατών»
- Essex : Department of Government
- Warwick



Η Καλλιέργεια της Π.Ε. -Ευρώπη

- ΓΑΛΛΙΑ (παράδοση «δημοσίου δικαίου»)
 - Science Politiques 1871 (ιστορία, νομικά οικονομικά)
 - Institut d' Etudes Politiques (μετά το Β' παγκ. πόλεμο)
- ΓΕΡΜΑΝΙΑ (παράδοση στη Φιλοσοφία & Κοινωνιολογία)
 - Χαϊδελβέργη, Φραγκφούρτη, Βερολίνο



Η Καλλιέργεια της Π.Ε.(συνέχεια)

- ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

- Μελέτη ομοσπονδιακής οργάνωσης και διακρατικής περιφερειακής συνεργασίας (κυρίως με Ασία)

- ΚΑΝΑΔΑΣ

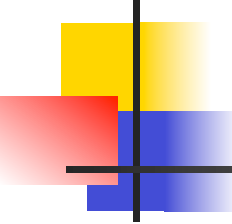
- Μελέτη ομοσπονδιακής οργάνωσης



Η διαδρομή της Π.Ε. στην Ελλάδα

19^{ος} αιώνας:

- Η ανάγκη για την συγκρότηση μιας εθνικής ταυτότητας έφερε ως πρώτη προτεραιότητα την καλλιέργεια της ιστορίας με στόχο την ανάπτυξη της έννοιας της ιστορικής συνέχειας του ελληνικού έθνους
- Η ανάγκη για την οικοδόμηση ενός σύγχρονου κράτους ειδικά με την εισαγωγή του κοινοβουλευτισμού το 1844 έφερε στο προσκήνιο την νομική επιστήμη



Τα κυρίαρχα ρεύματα στις απαρχές της Ε.Π.Ε. (1830—1930)

Η ανάγκη της ανάδειξης της εθνικής ταυτότητας, ως εργαλείο στην αντιπαράθεση των βαλκανικών εθνικισμών έφερε την πρωτοκαθεδρία σε ιστορία λαογραφία και γλωσσολογία

Η ανάγκη οικοδόμησης του θεσμικής αρχιτεκτονικής του ελληνικού κράτους έδωσε ώθηση στην συνταγματική θεωρία και το δημόσιο, διοικητικό δίκαιο



Η πολιτικοποίηση του συνταγματικού δικαίου

- Αρχές του 20^{ου} αιώνα οι έλληνες συνταγματολόγοι - Αραβαντινός, Σαρίπολος - στρέφονται περισσότερο προς την μελέτη του πολιτικού φαινομένου
- 1920-1930 Ο Αλέξανδρος Σβώλος εισάγει συστηματικά στην Ελλάδα την κοινωνική και πολιτική διάσταση στη μελέτη του συνταγματικού δικαίου



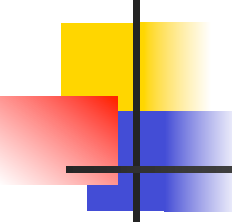
Η Ε.Π.Ε 1930-1974

- Το 1931 ιδρύεται η Παντειος Σχολή Πολιτικών Επιστημών (ιδιωτικό ίδρυμα) αφιερωμένη στη μελέτη της γενικής επιστήμης του κράτους
- 1926 ιδρύεται έδρα κοινωνιολογίας στο ΑΠΘ και το 1929 στο ΕΚΠΑ
- 1950-1960 Μάνεσης, Δασκαλάκης, Βεγλερής
- 1960-1970 Η μετατροπή της Παντείου σε Παντειο Ανώτατη Σχολή Πολιτικών Επιστημών, με την ταυτόχρονη ίδρυση τμημάτων πολιτικής επιστήμης (Βλαχος) και δημόσιας διοίκησης
- 1965 Η δημοσίευση από τον Jean Meynaud της μελέτης *Les Forces politique en Grece* εισάγει την συγκριτική πολιτική στην Ελλάδα



Ε.Π.Ε μετα την δικτατορία 1974-

- 1974 (επαν)ιδρύεται η Εταιρία Πολιτικής Επιστήμης
- 1979 εκλέγεται ο πρώτος τακτικός καθηγητής πολιτικής επιστήμης στη Νομική Σχολή του ΕΚΠΑ
- 1982 το πρώτο Τμήμα Πολίτικης Επιστήμης κ Δημόσιας Διοίκησης στο ΕΚΠΑ, στο ΑΠΘ, Τμήμα Π.Ε. και Διεθνών Σχέσεων στο Παντειο
- Θεσμοθέτηση Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών
- 1998 Τμήμα Πολίτικης Επιστήμης Πανεπιστημίου Κρήτης



Οι Κυρίαρχες Σχολές Σκέψης στην Σύγχρονη Π.Ε. (19^{ος} -21^{ος} αιώνας)

Η ιστορική διαδρομή:

- Πολιτική φιλοσοφία
- Θεσμικές σπουδές
 - Νομικές
 - ιστορικές
- Συμπεριφορικές αναλύσεις
- Συστημικές προσεγγίσεις
- Νέο-θεσμικές Αναλύσεις
- Συγκριτική πολιτική



Η ιστορική διαδρομή 19-20ος αι.

Από την αξιολογική κρίση στην ερμηνεία

- Αξιολογική Διήγηση
- Περιγραφή
- Συστηματική Ποσοτική Καταγραφή και Ανάλυση
- Ερμηνεία-Ανάλυση



Παραδοσιακός Θεσμισμός (Ιστορική – Νομική Επιρροή)

Τέλος 19ου αρχές 20ου αι.

Η μελέτη της ιστορικής εξέλιξης και αξιολόγησης της τρέχουσας οργάνωσης και λειτουργίας των επίσημων θεσμικών οργάνων της διακυβέρνησης :

- Τα όργανα της κυβέρνησης:
 - πρόεδροι, πρωθυπουργοί, υπουργοί, υπουργικά συμβούλια
- Η νομοθετική διαδικασία και τα όργανα της
- Τα συνταγματικά δικαστήρια και η νομολογία τους
- Η δημόσια διοίκηση
- Η τοπική αυτοδιοίκηση
- Τα κόμματα



Χαρακτηριστικά Παραδείγματα

- Walter Bagehot, *The English Constitution*
- Bernard Crick, *Reform of Parliament*
- Stephen Bailey, *Congress at Work*
- Edward Corwin, *The President: Office and Powers*



Παραδοσιακός Θεσμισμός: Γενικά Χαρακτηριστικά

- Λεπτομερείς περιγραφικές- καταγραφικές μελέτες (ογκώδεις μονογραφίες για την λειτουργία του θεσμού..)
- Ερμηνεία παρελθόντων ξεχωριστών πολιτικών εξελίξεων (πολιτική ιστορία)
- Απαγωγικές, ιδεοτυπικές αξιολογικές κρίσεις ανάδειξης δυσλειτουργιών κ τρόπων θεραπείας τους (δεοντολογικές εφαρμογές)
- Απουσία συστηματικών γενικεύσεων και θεωριών



Η Παρακμή του Θεσμισμού

- Ήρθε όταν δεν μπόρεσε να προβλέψει κ εξηγήσει πώς κατέρρευσε μια θεσμικά ανεπτυγμένη δημοκρατική Ευρώπη του μεσοπολέμου, με πρότυπη λειτουργία και οδηγήθηκε στην άνοδο φασιστικών- ναζιστικών δικτατοριών
- Άρα δεν φτάνει μόνο η μελέτη των επίσημων θεσμών για να κατανοηθεί πλήρως ένα πολιτικό σύστημα



Η Ανάπτυξη του Συμπεριφορισμού

- 1908, Η εποχή άνθησης της ψυχολογίας:
Graham Wallas, “Human Nature in Politics”

Στρέφει το ενδιαφέρον του στις άτυπες διαδικασίες της πολιτικής αφού η ανθρώπινη φύση είναι μη ορθολογική, οι δρώντες δεν ακολουθούν κανόνες. Άρα πρέπει να μας ενδιαφέρει πως πραγματικά συμπεριφέρονται οι άνθρωποι και όχι το πώς έπρεπε η μπορούσαν



Η Ανάπτυξη του Συμπεριφορισμού II

- 1908, Η εποχή άνθησης της κοινωνιολογίας:
Arthur Bentley, “The Process of Government”
« Αν αναλυθούν επαρκώς οι ομάδες αναλύθηκε το παν»

Η συμπεριφορά των ομάδων έχει κοινωνιολογικά κίνητρα. Π.χ. η εκλογική συμπεριφορά εξαρτάται από τις κοινωνικές διαιρέσεις και όχι από τις στρατηγικές των ανταγωνιζόμενων κομμάτων και την κυβερνητική πολιτική



Η Ανάπτυξη του Συμπεριφορισμού III

- 1940-1950:

Ανάπτυξη των καταγραφικών δυνατοτήτων και της στατιστικής επεξεργασίας χαρακτηριστικών ατόμων και πληθυσμών

- 1950-:

Μοντέλα πολιτικής και εκλογικής συμπεριφοράς



Η παρακμή του συμπεριφορισμού

- Αποτυχία προβλέψεων (ακόμα και στην περίπτωση της εκλογικής συμπεριφοράς)
- Περιορισμένη ερευνά μόνο σε μετρήσιμα φαινόμενα
- Περιορισμένη έρευνα μόνο σε ικανοποιητικά επαναλαμβανόμενα φαινόμενα . Υποβάθμιση της έρευνας μεγάλων σπάνιων φαινομένων



Η θετική κληρονομιά του

- Η μελέτη της πολιτικής πρέπει να είναι προσανατολισμένη στην οικοδόμηση θεωριών
- Η μέθοδος έρευνας πρέπει να είναι σταθερή συστηματική και δημόσια
- Η προσέγγιση διεπιστημονική (Ψυχολογία, κοινωνιολογία,...)



Συστημική Ανάλυση

- David Easton 1953: Ανάλυση Συστημάτων
Το πολιτικό σύστημα ως σύστημα ροών:
 - Εισροές – Εκροές
- Parsons, Almond, Powell, Coleman:
Δομολειτουργισμός
Το πολιτικό σύστημα ως σύστημα
λειτουργιών
- Carl Deutsch, The Nerves of Government:
Η πολιτική ως πλοήγηση



Easton (1953): «Το Πολιτικό Σύστημα»

- Το Πολιτικό σύστημα είναι ένα πρότυπο αλληλένδετων δομικών και συμπεριφορικών στοιχείων που βρίσκονται σε διαρκή διάδραση
- Το σύστημα δέχεται εισροές (δομικού η συμπεριφορικού χαρακτήρα) από τα διάφορα περιβάλλοντα του και τις μεταφράζει σε εκροές, δεσμευτικές και νομιμοποιημένες αποφάσεις που κατανέμουν πόρους και αξίες
- Οι εκροές γίνονται νέες εισροές
- Οι δομικοί μηχανισμοί λειτουργού ως μετασχηματιστές και προστατεύουν το σύστημα από «ανικανοποίητες» εισροές



Δομολειτουργισμός

Parsons στην κοινωνιολογία, Almond and Powell στην πολιτική επιστήμη
Υιοθετήθηκε ευρύτατα 1960-1980 στο πλαίσιο της Συγκριτικής Πολιτικής:

- Το πολιτικό σύστημα είναι σύστημα βασικών οργανικών λειτουργιών που είναι απαραίτητες για την επιβίωση του. Οι λειτουργίες είναι:
 - Η πολιτική κοινωνικοποίηση (μετάδοση των κρατουςών αξιών)
 - Η στρατολόγηση (διασφάλιση της πολιτικής συμμετοχής)
 - Η επικοινωνία (διακίνηση αξιών κ πληροφορίας)

και αφορούν την:

- Κατανομή πόρων, καθορισμός στόχων, διασφάλιση αλληλεγγύης, διατήρηση κίνητρων δράσης (δομικές αναγκαιότητες)
- Αυτά εξυπηρετούνται από θεσμούς στο πλαίσιο των λειτουργιών της οικονομίας, της πολιτικής, του δικαίου, των ιδεολογικών μηχανισμών
- Στο πεδίο της πολιτικής: διεκδίκηση-συνδικάτο- άρθρωση συμφέροντος, διεκδίκηση- κόμμα- σύνθεση συμφερόντων -εκπροσώπηση



Deutsch: Η πολιτική ως πλοήγηση

- Η Διακυβέρνηση είναι ζήτημα πλοήγησης της κοινωνίας και όχι εξουσίας
- Η πλοήγηση είναι ζήτημα διαχείρισης πληροφορίας, είναι επικοινωνία
- Η επικοινωνιακή διαδικασία: Δίοδος, φόρτος, ροή, καθυστέρηση σήματος κλπ
- Η επικοινωνιακή διαδικασία επηρεάζει καθοριστικά την δυνατότητα λήψης ορθών αποφάσεων



Νέα Πολιτική Οικονομία

- Anthony Downs 1957, Η Οικονομική Θεωρία της δημοκρατίας :
Ορθολογικοί δράντες και εκλογές
- Mancur Olson 1963, Η λογική της συλλογικής δράσης
Ορθολογικοί δράντες και εκλογές



Νεοθεσμισμός

- 1980- Θεωρία Παιγνίων κ' νεοθεσμισμός:

Προτιμήσεις X Θεσμοί = Δημόσια Πολιτική



Θεσμοί

Σύστημα κανόνων

- Τυπικοί: θεσμοθετημένοι κανόνες
- Άτυποι: νόρμες, συμπεριφορικά πρότυπα



Προτιμήσεις

- Εσωτερικών και εξωτερικών δρώντων:
 - για τις δημόσιες πολιτικές
 - Για τους κανόνες -θεσμούς



Η Πειθαρχεία της Συγκριτικής Πολιτικής Ανάλυσης

Τρεις άξονες ανάπτυξης:

- Η μελέτη «ξένων» πολιτικών συστημάτων κρατών συχνά ανεξάρτητα του ενός από το άλλο
- Συστηματική σύγκριση πολιτικών συστημάτων με στόχο την εξήγηση διαφορών και ομοιοτήτων (οικοδόμηση θεωριών)
- Μεθοδολογία συγκριτικής πολιτικής έρευνας με στόχο την ανάδειξη κανόνων και προδιαγραφών έρευνας



Πέντε τύποι συγκριτικής πολιτικής έρευνας

1. Μελέτη μίας χώρας (Rose 1989, Anderson 1982...)
2. Ανάλυση παρόμοιων διαδικασιών και θεσμών σε περιορισμένο αριθμό κρατών επιλεγμένων για αναλυτικούς λόγους (Moore 1966, Skocpol 1979, Lipset Rokkan 1967...)
3. Μελέτες οικοδόμησης τυπολογιών η άλλων μορφών κατάταξης πολιτικών συστημάτων/υποσυστημάτων με στόχο την οικοδόμηση θεωριών μέσου - μικρού βεληνεκούς για ανιχνευόμενα πολιτικά φαινόμενα των εγχώριων πολιτικών των κρατών αυτών (Lijphart 1990)
4. Στατιστική και ποσοτική ανάλυση γεωπολιτικών περιφερειών - κρατών επιλεγμένων σε γεωγραφική η οικονομική βάση με στόχο τον έλεγχο υποθέσεων για τα κράτη αυτά. (Lange-Garrett 1985 ...)
5. Στατιστική ανάλυση όλων των κρατών με στόχο την οικοδόμηση και τον έλεγχο συσχέτισης μεταβλητών για το σύνολο των πολιτικών συστημάτων (Rummel 1972, Sullivan 1996...)



Στοιχειά επιστημολογίας

Τι είναι επιστήμη;



Ορισμός Επιστήμης

- Είναι συστηματική, ορθολογική, πνευματική δραστηριότητα.
- Δίνει πορίσματα που έχουν διυποκειμενική ισχύ.

(Γέμτος, σ.17)



Είδη Επιστημών

- Αναλυτικού Τύπου (Θετικές Επιστήμες)
Αναζητούν απαντήσεις στο «τι» και «γιατί» συμβαίνει (αιτιώδης, περιγραφική ερμηνεία)
- Δεοντολογικές-Κανονικές (Νομική)
Αναζητούν τον ορισμό του «πρέπει». Έχουν αξιολογικούς και ρυθμιστικούς στόχους. Μπορεί να είναι:
 - Προτρεπτικές
 - Απολογιστικές-Αξιολογικές
- Ανθρωπιστικές (φιλολογία, λογοτεχνία)
Έχουν στόχο την ερμηνεία των ανθρωπίνων πνευματικών έργων



Είδη Επιστημών Αναλυτικού Τύπου

- **ΤΥΠΙΚΕΣ** επιστήμες (Λογική, Μαθηματικά):
Παράγουν αναλυτικά εργαλεία με την βοήθεια της λογικής παραγωγής
- **ΕΜΠΕΙΡΙΚΕΣ** επιστήμες:
Συστήματα υποθέσεων με πληροφοριακό κ εξηγητικό στόχο που επαληθεύονται εμπειρικά
 - Φυσικές επιστήμες
 - Κοινωνικές επιστήμες



Εμπειρικές Επιστήμες

Μπορεί να είναι:

- Περιγραφικές/Προβλεπτικές
- Αιτιώδεις/Προβλεπτικές (επαγωγικά, λογικά-παραγωγικά)
- Κατανοητικές ερμηνείες (verstehen)



Αναλυτική Παράδοση

- Σκοπός
 - Η αύξηση της γνώσης και των πληροφοριών για τα υπό μελέτη φαινόμενα
- Μέσα
 - Κατασκευή ισχυρισμών / υποθέσεων κ έλεγχός τους λογικά ή εμπειρικά



Αναλυτική Παράδοση-Χρησιμότητα

- Διαμορφώνει τα γνωστικά θεμέλια που βοηθούν στην κατασκευή «τεχνολογίας» (δυνατότητα μετασχηματισμού της πραγματικότητας)
- Προσφέρει μια καλή βάση για να διεξαχθεί ορθολογική συζήτηση για αρχές κ αξίες (σύνδεση «είναι»-«γιατί»-«πρέπει»)



Αξιολογική ουδετερότητα(I)

Ο κοινωνικός επιστήμονας στην αναζήτηση της αλήθειας πρέπει να μείνει μακριά από αξιολογικές κρίσεις

■ ΑΞΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΡΙΣΗ:

- Θετική ή αρνητική αποτίμηση πραγματικών περιστατικών
- Σιωπηρή αναφορά σε ηθικές αξίες
- Προσδοκία ότι ο δέκτης της κρίσης θα την αποδεχτεί και θα πράξει ανάλογα



ΑΞΙΟΛΟΓΙΚΗ ΟΥΔΕΤΕΡΟΤΗΤΑ (II)

Ορισμός:

Ο ερευνητής δεν αξιολογεί τα φαινόμενα συμφωνά με τις δικές του πεποιθήσεις.
Επιστημονική στάση ως προς τα δεδομένα σημαίνει εφαρμογή μεθόδων που διαχωρίζουν τα δεδομένα από τις προσωπικές αντιλήψεις



ΑΞΙΟΛΟΓΙΚΗ ΟΥΔΕΤΕΡΟΤΗΤΑ (III)

- Πρέπει οι αξιολογήσεις να είναι αντικείμενο της θετικής επιστήμης;
 - Ναι αλλά μόνο ως γεγονότα ή μεταβλητές έρευνας



ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟΣ ΜΟΝΙΣΜΟΣ

Είναι ίδιος ο τρόπος που μελετάμε τα κοινωνικά και τα φυσικά φαινόμενα;

- Ο ισχυρισμός είναι ότι στις φυσικές και τις κοινωνικές επιστήμες υπάρχουν κοινές μεθοδολογικές αρχές



Η θετικιστική προσέγγιση

- Το αντικείμενο της μελέτης περιορίζεται μόνο στα παρατηρήσιμα
- Στόχος η «ανακάλυψη» κανόνων-νόμων που διέπουν τα πολιτικά φαινόμενα
- Τα εμπειρικά δεδομένα είναι ανεξάρτητα από τις προσωπικές αξίες κ πεποιθήσεις.



Η Κριτική

- Η ιδιαιτερότητα της ανθρώπινης φύσης (το στοιχείο της εμπρόθετης δράσης)
- Η κοινωνική επιστήμη δεν μπορεί να ασχολείται μόνο με «συστηματικά επαναλαμβανόμενα φαινόμενα»(regularities). Οι ερμηνείες δεν μπορούν να γενικευτούν (ΙΣΤΟΡΙΣΜΟΣ)



Η Κριτική

- Η σχέση ΕΡΕΥΝΗΤΗ – ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ:

Οι ερευνητές είναι μέρος του ερευνώμενου φαινομένου. Οι ερευνητές-κοινωνικοί επιστήμονες «παρεμβαίνουν, κατασκευάζουν» το φαινόμενο που ερευνούν.

- Όσοι πιστεύουν σε διαχωρισμό είναι ΘΕΤΙΚΙΣΤΕΣ. Όσοι δεν πιστεύουν σε διαχωρισμό είναι ΣΧΕΤΙΚΙΣΤΕΣ.



Τι είναι η Π.Ε.: «Φυσική» επιστήμη ή Σπουδή;

Τι απαντάμε με βάση τα παραπάνω για την Πολιτική Επιστήμη:

- Αποτελεί λόγια πειθαρχεία, ακαδημαϊκή παράδοση που κληρονομείται (προφορικά, γραπτά) από το δάσκαλο στο μαθητή
- Ο δρόμος της συστηματικής αυτής θεραπείας δεν περνάει αναγκαστικά από την αντιγραφή των μεθόδων της Φυσικής, μπορεί όμως να τις χρησιμοποιήσει



Επιστήμη και Θεωρία

Θεωρία το άλλο όνομα της
επιστήμης



Τι είναι Θεωρία

- Θεωρίες είναι διατυπώσεις γενικού περιεχομένου που εξηγούν τις αιτίες ή τα αποτελέσματα διαφορετικών φαινομένων



Θεωρία-Δομικά στοιχεία

- Μια θεωρία συγκροτείται από:
 - «Αιτιώδεις» υποθέσεις (αξιωματικές, έρευνας)
 - Νόμους (υποθέσεις που έχουν αποδειχθεί έγκυρες)
- Στη γενική τους διατύπωση οι υποθέσεις συγκροτούν μια θεωρία, στην ειδική μια ερμηνεία:
 - επεκτατισμός → επιθετικότητα → πόλεμος
 - γερμανικός επεκτατισμός → Β' παγκόσμιος πόλεμος



Οι Υποθέσεις-Δομικά στοιχεία

- Εξαρτημένη μεταβλητή
- Ανεξάρτητη μεταβλητή
- Προϋποτιθέμενες συνθήκες
- Τρόπος σύνδεσης μεταβλητών και συνθηκών



Παραδείγματα Θεωρητικών Υποθέσεων

- Η μόρφωση οδηγεί στη δημοκρατία
- Η δυσκολία στην αλλαγή πολιτικής δημιουργεί κυβερνητική αστάθεια
- Η κυβερνητική αστάθεια δυσκολεύει την αλλαγή πολιτικής



Τι είναι αιτιότητα

- Μια ανεξάρτητη μεταβλητή αναμένεται να παράγει μια αλλαγή στην εξαρτημένη μεταβλητή προς την κατεύθυνση και το μέγεθος που καθορίζεται από την θεωρία.
- Ωστόσο κάθε φορά που παρατηρώ την συνδιακύμανση ανεξάρτητης μεταβλητής και εξαρτημένης, δεν σημαίνει ότι έχουν οπωσδήποτε την σχέση αιτίου αποτελέσματος



Είδη ερμηνείας στην εμπειρική έρευνα

- Περιγραφική ερμηνεία (Descriptive inference)

Χρήση παρατηρήσεων ενός φαινομένου:

ώστε να εξηγηθεί η μελλοντική του συμπεριφορά

Ώστε να εξηγηθεί η γενική συμπεριφορά όλων των ομοειδών φαινομένων

- Αιτιώδης ερμηνεία (Causal inference)

Ανάδειξη σχέσεων αιτιότητας ανάμεσα σε **δύο ή περισσότερα** παρατηρούμενα φαινόμενα



Κατάταξη θεωριών ανάλογα με την έκταση των φαινομένων που μελετούν

Από τη ολότητα στο μέρος η το ανάποδο;

■ ΓΕΝΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ

Επιχειρούν να ερμηνεύσουν το σύνολο του συστήματος (‘το όλον’)
(δομές- σχέσεις, ιδιότητες, κανόνες, παίκτες σε αλληλόδραση)
(πχ. Parsons-Δομολειτουργισμός)

■ ΘΕΩΡΙΕΣ ΜΕΣΟΥ-ΜΙΚΡΟΥ ΒΕΛΗΝΕΚΟΥΣ

Επιχειρούν να ερμηνεύσουν πλευρές του συστήματος (πχ.
Συμπεριφορά των ελίτ, Θεωρίες συλλογικής δράσης, η μελέτη της
αυταρχικής προσωπικότητας)

■ ΜΙΚΡΟΘΕΜΕΛΙΩΜΕΝΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ

Η εξαρτημένη μεταβλητή μπορεί να είναι συστημική ή να
αντιπροσωπεύει φαινόμενα μέσου βεληνεκούς. Οι ανεξάρτητες
μεταβλητές όμως προέρχονται από τον μικρόκοσμο της ατομικής
συμπεριφοράς (ορθολογικές θεωρίας εκλογικής συμπεριφοράς, και
συλλογικής δράσης (Olson, Downs))



Τρόποι Πρόσβασης στον Εμπειρικό Κόσμο

- Πείραμα: Υπάρχει η δυνατότητα ελέγχου του ερευνητή πάνω στις συνθήκες του εμπειρικού υλικού
 - Εργαστηριακό
 - Επι τόπου
 - Προσομοίωση



Τρόποι Πρόσβασης στον Εμπειρικό Κόσμο (II)

- Παρατήρηση: Απουσία ελέγχου κ εμπρόθετης επιρροής του εμπειρικού υλικού
 - Παθητική-Από Απόσταση
 - Συμμετοχική



Πόσες μορφές μπορεί να πάρει η πληροφορία

2 ΜΟΡΦΕΣ: ΠΟΣΟΤΙΚΗ & ΠΟΙΟΤΙΚΗ

- Δεν παραιτούμαστε από την προσπάθεια αξιοποίησης του συνόλου της πληροφορίας.
- Η ποιοτική μπορεί πάντα με την επιλογή κατάλληλων δεικτών να αποκτήσει ποσοτική διάσταση.
- Η ποιοτική πληροφορία μας βοηθάει να κατασκευάσουμε ισχυρισμούς και να αναδείξουμε σχέσεις αιτιότητας.
- Η ποσοτική μας βοηθάει κυρίως στον έλεγχο των υποθέσεων



Συλλογή πληροφορίας

Τρόποι Συλλογής



Τρόποι Συλλογής Ποσοτικής Πληροφορίας

Ποσοτική - Μετρήσιμη Πληροφορία

- Οργανώνονται έρευνες με:
 - δομημένα ερωτηματολόγια
 - δομημένες συνεντεύξεις
- Επιλογή αρχειακού ποσοτικού υλικού (χρονοσειρές, panel)



Τρόποι Συλλογής ποιοτικής πληροφορίας

Ποιοτική (άυλη) πληροφορία

- Οργανώνονται έρευνες με:
 - Ημιδομημένες συνεντεύξεις κ ερωτηματολόγια
 - Προσωπικές συνεντεύξεις
 - Επιστημονικά Τεστ συμπεριφοράς /προτιμήσεων
 - Επιλογή αυτοβιογραφιών, κειμένων αλληλογραφίας, ημερολογίων, πρακτικών συναντήσεων, κειμένων λογοτεχνίας, οπτικοακουστικού υλικού αποτύπωσης η αναπαράστασης του υπό εξέταση φαινομένου και αρχειακού ποιοτικού υλικού
- Κατασκευάζονται δείκτες «αισθητοποίησης» ποιοτικών χαρακτηριστικών (ιδεολογία, ικανοποίηση, κατάσταση κλπ) και καταγράφεται η συχνότητα επανάληψης τους (πόσοι κομμουνιστές, πόσοι δυσαρεστημένοι, πόσοι φτωχοί)



Κατάταξη συλλεγμένης πληροφορίας

- **ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ**
 - ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ, ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ
- **ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΕΥΡΟΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΟΜΕΝΗΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ**
 - ΑΤΟΜΙΚΗ, ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ
- **ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΛΙΜΑΚΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ**
 - ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ (ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΠΛΗΡ.)
 - ΤΑΚΤΙΚΗ (ORDINAL) (ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΠΟΙΟΤΙΚΗ)
 - ΚΑΤΗΓΟΡΙΚΗ (CATEGORICAL) (ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΠΛΗΡ.)



Κλίμακες Μέτρησης

- ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ

- Συνεχής: εισόδημα
- Διακριτή: αριθμός ψήφων

- ΤΑΚΤΙΚΗ (ORDINAL) (οι αριθμητικές πράξεις δεν έχουν νόημα)

Ικανοποίηση από την κυβέρνηση:

1=καθόλου, 2=λίγο, 3=αρκετά, 4=πολύ, 5=πάρα πολύ

- ΚΑΤΗΓΟΡΙΚΗ (CATEGORICAL)

Ποιο το θρήσκευμα σου, το φύλο σου



ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ

- Ανάλυση μεγάλων δειγμάτων
- Απογραφές
- Μελέτη Περιπτώσεων



Ο ορισμός της μελέτης περιπτώσεων

- **Ο ορισμός της μελέτης περιπτώσεων (Yin 1994)**
- Η μελέτη περιπτώσεων είναι μια εμπειρική έρευνα που:
- ερευνά ένα σύγχρονο πολιτικό φαινόμενο μέσα στο πλαίσιο πραγματικών πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών που το περιβάλλουν, ειδικά όταν
- τα όρια μεταξύ του φαινομένου και του πλαισίου εμφάνισης του δεν είναι σαφώς οριοθετημένα



Είδη μελέτης περιπτώσεων

- Διερευνητικές (exploratory): στόχος ο αρχικός καθορισμός των υποθέσεων έρευνας
(πως μπορεί να βελτιωθεί η συλλογική δράση;)
- Περιγραφικές - καταγραφικές (descriptive): η περιγραφή ενός φαινομένου στο πλαίσιο εμφάνισης του
(Whyte's "Street Corner Society 1943-55")
- Ερμηνευτικές (explanatory): ο έλεγχος υποθέσεων, η κατανόηση του πολιτικού φαινομένου
(Allison's "The Essence of Decision")



Μέθοδος Διαφοράς

John Stuart Mill

Συγκρίνουμε περιπτώσεις με παρόμοια χαρακτηριστικά ΑΛΛΑ διαφορετικές τιμές στην εξαρτημένη μεταβλητή. Οι όποιες διαφορές αναδεικνύονται επιλέγοντας ως πιθανές αιτίες (ανεξάρτητη μεταβλητή). Όσο περισσότερο μοιάζουν οι περιπτώσεις τόσο λιγότερες είναι οι υποψήφια αιτίες.



Μέθοδος Συμφωνίας

Συγκρίνουμε περιπτώσεις με διαφορετικά
χαρακτηριστικά ΑΛΛΑ παρόμοιες τιμές
στην εξαρτημένη μεταβλητή. Αν
εμφανιστούν κάποια κοινά χαρακτηριστικά
αναγορεύονται σε υποψήφιες αιτίες της
κοινής εξαρτημένης μεταβλητής



Συνακόλουθη Μεταβολή

Επιλέγουμε και συγκρίνουμε περιπτώσεις με ιδιαίτερα υψηλές (λαμπρή παρουσία) τιμές για την εξαρτημένη (και αντίστοιχα πολύ χαμηλές τιμές ή απουσία) και ελέγχουμε ποια άλλα φαινόμενα – χαρακτηριστικά «λάμπουν» με την παρουσία τους ή την απουσία τους. Αυτά αναγορεύονται σε υποψήφιες αιτίες. (αυτό μπορεί να γίνει και ενδο-περιπτωσιολογικά σε βάθος χρόνου ή έκταση χώρου)



ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ



Βήμα 1ο

ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟ ΜΕΛΕΤΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Δυο δρόμοι:

- Επέλεξε κάτι ενδιαφέρον από την τρέχουσα πολιτική και κοινωνική επικαιρότητα
- Αναπάντητα επιστημονικά ερωτήματα

“Η ανακάλυψη περιέχει πάντα ένα μη-ορθολογικό στοιχείο...αυτό της δημιουργικής έμπνευσης” Popper



Βήμα 2ο

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΤΕ ΤΙ ΕΧΕΙ ΓΡΑΦΕΙ- ΜΕΛΕΤΗΘΕΙ ΓΙΑ ΤΟ ΕΠΙΛΕΓΕΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Οριοθέτηση του ερευνητικού αντικειμένου με την επιλογή του ερευνητικού(ων)
ερωτήματος(ων)

(Χρησιμοποιείτε την τεχνική των αποκλίνουσων περιπτώσεων)



Βήμα 3ο

ΣΥΛΛΟΓΗ ΥΛΙΚΟΥ

A)Επιλογή τρόπου πρόσβασης στον εμπειρικό κόσμο:

Διερευνητικό , περιγραφικό πείραμα-παρατήρηση

B)Συλλογή πληροφορίας μέσα από τον προσδιορισμό δεικτών:

❑ ΠΟΣΟΤΙΚΗΣ (Μετρήσιμης)

Έρευνες με δομημένα ερωτηματολόγια

Έρευνες με δομημένες συνεντεύξεις

Επιλογή αρχειακού ποσοτικού υλικού (χρονοσειρές, panel)

❑ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ (Αυλης)

Προσωπικές συνεντεύξεις , Επιστημονικά Τεστ συμπεριφοράς /προτιμήσεων,
αυτοβιογραφίες , αρχειακό πρωτότυπο υλικό

Γ)ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ-ΜΕΤΡΗΣΗ



Βήμα 4ο

ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΙΣΧΥΡΙΣΜΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

- **ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑ**

ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ ΜΙΑΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ (π.χ μέσοι όροι)

- **ΑΙΤΙΩΔΕΙΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑ**

ΣΥΚΡΙΤΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ:

Συμφωνία, διαφορά, συνακόλουθη μεταβολή, εξ αντιθέτου ανάλυση



Βήμα 5ο

ΕΛΕΓΧΟΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

□ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

Ανάλυση μεγάλου δείγματος: **στατιστική προβολή**

(η θεωρία πιθανοτήτων και οι νόμοι της στατιστικής μας οδηγεί στην γενίκευση του ισχυρισμού σε ένα ευρύτερο σύνολο)

□ ΠΕΙΡΑΜΑ

Περιπτωσιολογική ανάλυση:

Αναλυτική προβολή

(η ομοιότητα των περιπτώσεων και το κατά αναλογία επιχείρημα μας οδηγεί στη γενίκευση του ισχυρισμού σε ένα ευρύτερο σύνολο)